

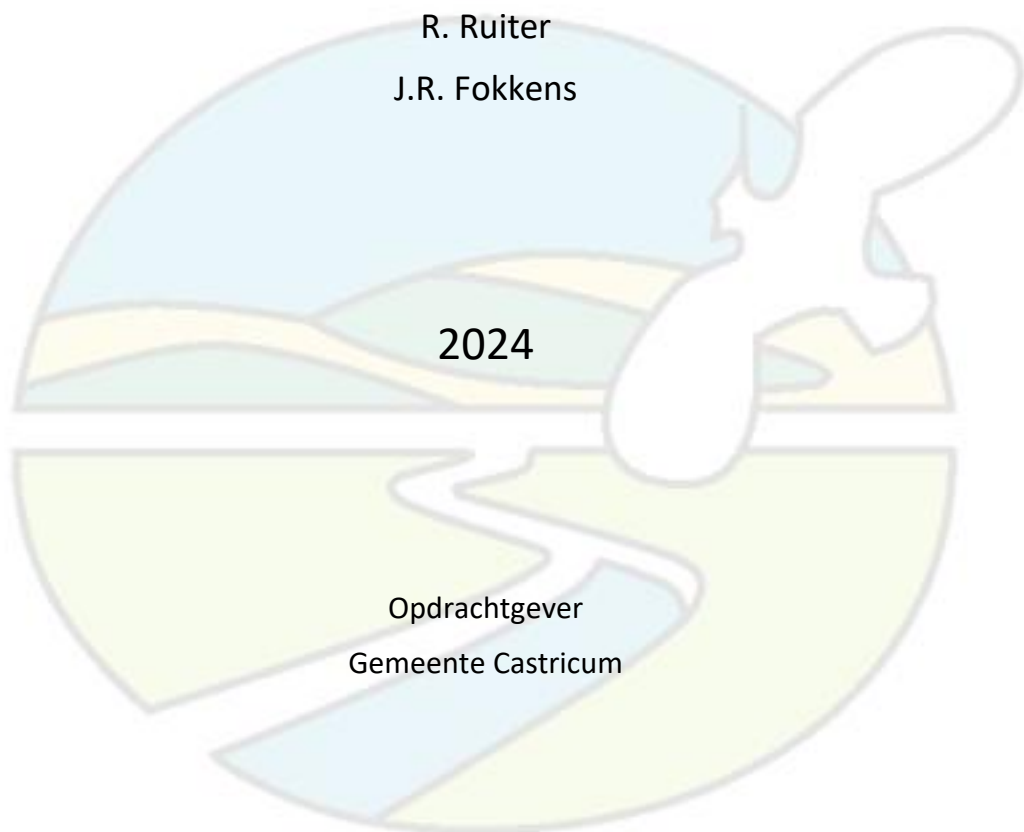
Groenzone Koekoeksbloem te Castricum

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

Groenzone Koekoeksbloem te Castricum

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de
natuurwetgeving

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2024-095

Datum	8 augustus 2024
Versie	v1

Gecontroleerd door: R. de Beer

Titel: Groenzone Koekoeksbloem te Castricum
 Projectcode bureau: 2024-095
 Projectleiding: Ir. R. de Beer
 Veldwerk: R. Zimmerman, M. van Straaten, J.R. Fokkens en S. Brumby
 Opdracht: Gemeente Castricum
 Contactpersonen: T. Wijnands (t.wijnands@kennemerwonen)
 Akkoord voor uitgave: Teamleider Van der Goes en Groot
 Paraaf:

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

De bevindingen die zijn beschreven in onderliggende ecologische beoordeling worden over het algemeen gedurende een periode van drie jaar na de verschijningsdatum van dit rapport als geldend gezien, mits omstandigheden in het beschreven gebied niet te sterk zijn gewijzigd.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G 2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35A 1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	6
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Methode	8
2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	8
2.1.1	Huismus	8
2.2	Holtescan	10
2.2.1	Resultaten holtescan	10
2.3	Vleermuizen	11
2.3.1	Veldbezoeken	11
2.4	Grondgebonden zoogdieren.....	14
2.4.1	Kleine marterachtigen	14
3	Resultaten broedvogels	18
3.1	Huismus	18
4	Resultaten vleermuizen	19
4.1	Gewone dwergvleermuis.....	19
4.2	Ruige dwergvleermuis	21
4.3	Laatvlieger.....	21
4.4	Rosse vleermuis	22
4.5	Watervleermuis	23
4.6	Meervleermuis.....	23
5	Resultaten grondgebonden zoogdieren	25
5.1	Wezel, Hermelijn en Bunzing.....	25
5.2	Overige (zoog)dieren	25
6	Effectbeoordeling en maatregelen	28
6.1	Huismus	28
6.2	Overige broedvogels.....	28
6.3	Vleermuizen	29

6.4	Grondgebonden zoogdieren	31
7	Zorgplicht	32
8	Conclusies en aanbevelingen	34
9	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	37
10	Bijlagen	39

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Er bestaan plannen om bebouwing van de Montessorischool aan de Koekoeksbloem 55 te Castricum te slopen. Op het vrijgekomen perceel wordt nieuwbouw gerealiseerd. Bij dit project wordt de aangrenzende groenstrook naast het schoolterrein mogelijk ook (deels) verwijderd. Castricum ligt in de gelijknamige gemeente in de provincie Noord-Holland.

In 2023 is er bij de bebouwing van de Montessorischool onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van vleermuizen binnen het plangebied (LANG & VERHOOG, 2023). In 2024 is dit onderzoek vervolgd en is er onderzoek uitgevoerd waarbij de aandacht vooral heeft gelegen op de groenvoorziening binnen het plangebied, welke zich naast de bebouwing bevindt.

Het is mogelijk dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, kleine marterachtigen (Wezel, Hermelijn en Bunzing) of vleermuizen verblijven in deze groenstrook. Ook is het mogelijk dat deze soorten het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. De aanwezigheid van deze potentie is aangegeven in een eerder uitgevoerde 'ecologische quickscan' (VAN DER LINDEN, 2023).

Figuur 1.

De ligging van het plangebied voor dit onderzoek in 2024 (rood omlijnd). Het blauw omlijnde deel is het gehele plangebied, inclusief het onderzoek uit 2023.

Om dit nader te onderzoeken heeft Gemeente Castricum opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar deze soorten.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode augustus 2023-juli 2024. De inventarisatie is uitgevoerd door medewerkers van bureau Van der Goes en Groot. Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van Huismus, kleine marterachtigen (Wezel, Hermelijn en Bunzing) en vleermuizen binnen het plangebied. Er is ook een holtescan uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boom bewonende Vleermuissoorten.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven.

Het plangebied betreft een groenstrook en bevindt zich in de dorps omgeving van Castricum, op de rand van een woonwijk. Het schoolgebouw naast het plangebied 2024 heeft één verdieping en een plat dak. Het volledige plangebied van onderzoek 2023 en 2024 (schoolgebouw en groenstrook) grenst aan twee kanten aan een vaart met bosschages langs de oever. Een deel van het plangebied bestaat uit gazon.

Op 500 meter afstand ten oosten van het plangebied loopt de N203, een drukke verkeersader.

1.4 Geplande werkzaamheden

De bebouwing binnen het plangebied zal worden gesloopt. Op de locatie waar de huidige bebouwing staat wordt nieuwbouw gerealiseerd. Bij de sloop wordt de aangrenzende groenstrook mogelijk (deels) verwijderd. Na bouwrijp maken wordt nieuwbouw gerealiseerd.

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit sloop van bebouwing met zware destructiewerkzaamheden en bijbehorend hak-, breek- en zaagwerk, het verwijderen van de vegetatieve toplaag, het vergraven van de bodem, het opbrengen van grond en het kappen en rooien van bomen en/of struiken. Hierbij kunnen holtes die mogelijk in gebruik zijn door vogels en/of vleermuizen, tijdelijk geopend worden of verdwijnen. Ook kunnen dieren en planten (indien aanwezig) beschadigd, verwond, verdrukt of gedood worden.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden kan daarnaast door geluid, trillingen, licht, verandering van microklimaat en de belemmerende werking van steigers, verstoring optreden van (beschermde) soorten.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3, 4 en 5 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 6 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een vergunning in het kader van de Ow noodzakelijk is.

In hoofdstuk 7 wordt aangegeven of soorten, waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is, in het plangebied verwacht worden en wordt aangegeven welke passende maatregelen genomen moeten worden.

Ten slotte bevat hoofdstuk 8 de conclusies met noodzakelijke vervolgstappen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 9 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur. In de bijlages is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunningsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnterviewd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval onderzoek naar essentieel leefgebied van de Huismus. Deze soort komt voor in de omgeving van het plangebied (NDFF 2014-2024, LANG & VERHOOG, 2023). De groenstrook binnen het plangebied kan onderdeel zijn van essentieel leefgebied van de Huismus en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden vallen.

Tijdens de inventarisatie werd ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt met behulp van een mobiele telefoon of veldtablet.

2.1.1 Huismus

Het onderzoek is uitgevoerd conform het KENNISDOCUMENT HUISMUS, VERSIE 2.1, BIJ12 februari 2023.

Het plangebied is op 18 april en 13 mei 2024 bezocht om het terreingebruik van Huismussen te inventariseren, zie Tabel 1.

Tussen de verschillende bezoeken lag minimaal tien dagen. De bezoeken vonden allen plaats minimaal één uur na zonsopkomst en één uur voor zonsondergang en niet tussen 11:30 en 15:30, wanneer de activiteit soms lager is dan gedurende de ochtend- en avonden. Beide rondes zijn gelopen tijdens de optimale onderzoeksperiode (1 april t/m 15 mei).

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van langdurig geluidshinder, substantiële neerslag, zware bewolking en werd niet geïnterviewd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of te hoge- of lage temperaturen.

Tabel 1.
*Overzicht
bezoekrondes
inventarisatie
Huismus.*

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden (wind, temperatuur, bewolking)
Ronde 1 18 april	11:00-12:00	1 uur	N 3 bft, 11 °C, 4/8
Ronde 2 13 mei	11:00-12:00	1 uur	Z 3 bft, 22 °C, 1/8

Door langzaam rond te lopen en te luisteren en te posten wordt duidelijk of de Huismus aanwezig is binnen het plangebied en waar deze verblijft. Bij elke ronde van het onderzoek is het gehele plangebied bezocht. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van verrekijker met 8x of 10x vergroting.

De Huismus is een zeer honkvaste soort en heeft een aantal eisen aan haar leefomgeving. Onder deze eisen vallen onder andere de aanwezigheid van voldoende (inheems) groen en enkele grote bomen voor de voedselvoorziening en jaarrond groenblijvende hagen of struiken, eventueel in gevelbegroeiing of daken voor het bieden van dekking. Als deze vereisten aanwezig zijn kan een Huismus verblijven op een locatie. Wanneer deze betreffende groenstrook de enige of een van de weinige aanwezige groenvoorziening is in een straal van 100 meter binnen het nest, kan dit dienen als essentieel leefgebied voor de Huismus. Wanneer dit essentieel leefgebied zou verdwijnen, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de soort.

Om de aanwezigheid van essentieel leefgebied te onderzoeken zijn nestindicatieve waarnemingen in de buurt, waarnemingen van (territoriale) vogels in geschikt broedbiotoop en waarnemingen van (territoriale) vogels in de onderzochte groenstrook op locatie gekarteerd. De waarnemingen van de Huismus zijn zo exact mogelijk op de daadwerkelijke (nest-)locatie gekarteerd. Indien mogelijk werd gewacht met het stippen tot vogels op of nabij de daadwerkelijke nestplaats (zoals op dakgoten, pannendaken en naast dakkapellen) aanwezig waren.

De locaties van de stippen zijn vervolgens gebruikt om kaarten te maken. Na afloop van de bezoekrondes zijn de stippen per ronde geïnterpreteerd, handmatig geclusterd en is het aantal territoria bepaald. Hierbij is een kleinere fusieafstand van ongeveer 25 meter tussen nestindicerende waarnemingen genomen (in verband met kans op ondertellen), dan de vaste fusieafstand van 100 meter zoals bij de BMP methode van SOVON wordt gehanteerd. Bij territorium-indicerende waarnemingen is wel de vaste fusie-afstand van SOVON (100 meter) aangehouden.

De bezoekrondes zijn uitgevoerd door één persoon en duurden steeds een uur.

Ook tijdens andere onderzoeken, zoals het kleine marterachtigen- en het vleermuisonderzoek, is gelet op de aanwezigheid van Huismussen.

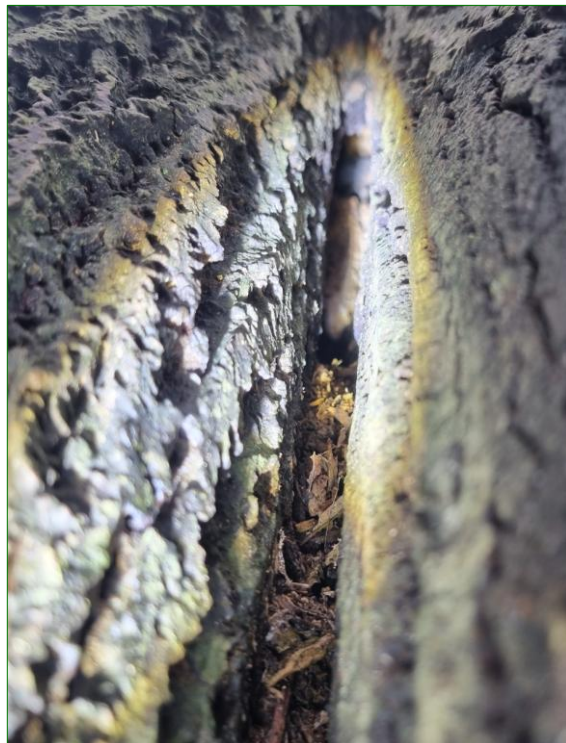
2.2 Holtescan

Het plangebied is op 19 februari, voordat bomen bebladerd raken, met behulp van een verrekijker en een ladder geïnventariseerd op mogelijk diepere holtes die geschikt zouden kunnen zijn voor boom bewonende vleermuizen.

De op het oog aangetroffen mogelijk geschikte, diepere holtes zijn van dichtbij bekeken en nader onderzocht. Ook eventuele activiteit, sporen of aanwezigheid van vleermuizen of andere soorten is uiteraard onderzocht

2.2.1 Resultaten holtescan

Er zijn tijdens de holtescan geen holtes aangetroffen welke als geschikt zijn beoordeeld voor boom bewonende vleermuissoorten. Er werd één enkele spleet aangetroffen in een wilg. Deze spleet is gecontroleerd op de diepte en de aanwezigheid van vleermuizen. Hieruit is gebleken dat de spleet (te) ondiep was en er geen vleermuizen of sporen hiervan aanwezig waren. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boom bewonende vleermuissoorten binnen het plangebied kan dus worden uitgesloten. Er is hierom besloten geen nader onderzoek te doen naar deze verblijfplaatsen.

De aangetroffen spleet in een boom in het plangebied. De spleet is ondiep en er waren geen vleermuizen of sporen van vleermuizen zichtbaar.

2.3 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Ow onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2021).

Voorafgaand aan het onderzoek is op grond van de eerder uitgevoerde ecologische quickscan en de aanwezige biotopen nagegaan welke soorten vleermuizen redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Ook werd een holtescan uitgevoerd om te bepalen of verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen aanwezig waren (zie §2.2).

Het onderzoek is op grond daarvan in dit geval met name gericht op de algemenere soorten: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Aanwezigheid van deze soorten is ook bekend uit het onderzoek van vorig jaar bij de bebouwing van het plangebied. Hierbij is er vooral gekeken naar de aanwezigheid van mogelijk essentieel leefgebied voor vleermuizen, namelijk in de vorm van essentieel foerageergebied en een (deel van) essentiële vliegroute.

Uiteraard is tijdens het onderzoek ook gelet op aanwezigheid van andere soorten vleermuizen in het plangebied. Bij het aantreffen van 'bijzondere' soorten zoals Meervleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis en Gewone grootoorvleermuis, welke mogelijk verblijvend aanwezig zijn binnen het plangebied, worden het aantal bezoeken en/of rondetijden aangepast op het protocol voor de desbetreffende soort.

2.3.1 Veldbezoeken

Door middel van veldonderzoek zijn de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn in totaal vijf rondes uitgevoerd in de periode augustus 2023 tot en met juli 2024. Het aantal rondes is op voorhand, op grond van potentie van verwachte soorten en gebruiksfuncties bepaald.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied. Deze gebiedsfuncties zijn tijdens het veldwerk onderzocht.

Tijdens de quickscan, de eerste inventarisatie in 2023 en de eerste ronde van het onderzoek zijn de relevante elementen, zoals (randen van) opgaande begroeiing, wateren, lijnvormige structuren en luwe en donkere terreindelen in beeld gebracht. Daarnaast zijn de

aanwezige bomen geïnspecteerd op aanwezigheid van gaten, holtes, kieren en spleten. Tijdens het onderzoek is bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar gebruikssporen van vleermuizen, zoals keutels op verhardingen, poepstrepen bij gaten, vraatresten met behulp van een sterke zaklamp.

Daarnaast is tijdens alle bezoeken van het onderzoek gekeken naar de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe terreindelen van het plangebied en langs lijnvormige landschapselementen.

Bij het bepalen en vaststellen van soorten, aantallen en terrein-gebruik van vleermuizen wordt gebruik gemaakt van batdetectors (beschikbare modellen Pettersson D240x en Batlogger M). Op de onderzoekslocatie was altijd visuele- en audioweergave van de opgevangen pulsen mogelijk en er was altijd de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Batlogger M).

Tijdens het onderzoek werd tevens gebruik gemaakt van warmtebeeld-apparatuur (Lahoux spotter Pro V). Hiermee kunnen vliegpatronen van baltsende en foeragerende dieren en eventuele vliegroutes van overvliegende vleermuizen beter in beeld gebracht worden. Ook kunnen de aanwezige aantallen vleermuizen nauwkeuriger worden ingeschat en kan in volledige donkere situaties (zoog)zwermactiviteit, late uitvliegers en terugvliegende dieren naar verblijfplaatsen worden opgemerkt zonder dat hier (kunst)licht voor nodig is. Hierdoor wordt onnodige verstoring van vleermuizen en omwonenden voorkomen. Voor de holtescan is gebruik gemaakt van een endoscoop om zo de holtes zo goed mogelijk te bekijken.

Nachtelijk onderzoek naar vleermuizen met behulp van een batdetector (archieffoto G&G)

Vanwege de geringe grootte van het plangebied en het beperkte aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan als foerageergebied of vliegroute voor vleermuizen, is het onderzoek uitgevoerd door één persoon.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag en werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of bij temperaturen lager dan 8 °C.

Een overzicht met de datums, rondetijden, weersomstandigheden en de onderzoeksopzet wordt weergegeven in Tabel 2.

2.3.2 Relatie met het vleermuisprotocol

Het vleermuisprotocol is een richtlijn op grond waarvan het onderzoek zo goed mogelijk is uitgevoerd. Dit houdt in dat de uiteindelijke onderzoeksopzet is gebaseerd op grond van aanwezige biotopen en potenties in het onderzochte plangebied. In het geval van het betreffende plangebied zijn de hieronder genoemde keuzes gemaakt om de resultaten te optimaliseren.

Tabel 2.

Overzicht van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in het plangebied per ronde.

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden (wind, temperatuur, bewolking)	Opzet
R1 29 augustus 2023	00:00-02:00	2 uur	ZW 2 bft, 13 °C, 4/8	avondbezoek terreingebruik, balts
R2 26 september 2023	21:00-23:00	2 uur	ZO 2 bft, 12 °C, 7/8	avondbezoek terreingebruik, balts
R3 9 juni 2024	22:00-00:00	2 uur	W 2 bft, 13 °C, 5/8	avondbezoek terreingebruik
R4 1 juli 2024	22:00-00:00	2 uur	W 2 bft, 16 °C, 7/8	avondbezoek terreingebruik
R5 11 juli 2024	2:30-4:30	2 uur	SW 3 bft, 16 °C, 7/8	ochtendbezoek terreingebruik

2.4 Grondgebonden zoogdieren

Alleen grondgebonden soorten zoogdieren die onder de Wet natuurbescherming zijn beschermd, zonder (provinciale) vrijstelling, zijn geïntervieweerd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval de kleine marterachtigen, namelijk Bunzing, Wezel en Hermelijn.

Tijdens de inventarisatie is ook gelet op eventueel andere beschermde soorten. Alle waarnemingen en de locaties van geplaatste onderzoeksmaterialen zijn op locatie gekarteerd met behulp van een veldtablet.

2.4.1 Kleine marterachtigen

Tijdens de inventarisatie is de aanwezigheid van kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel) en de bijbehorende gebruiksfuncties van deze soorten binnen het plangebied onderzocht. Bij het onderzoek zijn ook alle waarnemingen van andere (zoog)dieren op de camera's genoteerd.

Het onderzoek is verspreid over twee jaar (2023 en 2024). In 2023 is het gehele plangebied, inclusief de groenstroken rond het schoolgebouw onderzocht. In 2024 zijn alleen de groenstroken rond het gazon in het noorden van het gebied onderzocht, wat het plangebied van dit rapport betreft.

Het onderzoek is in 2023 uitgevoerd conform het document WEZEL, HERMELIJN EN BUNZING BESCHERMD IN NOORD-HOLLAND. Dit document opgesteld door de provincie Noord-Holland, is een handreiking voor het uitvoeren van onderzoek naar kleine marterachtigen. In 2024 is het (nieuwe) Kennisdocument kleine marterachtigen (BIJ12, 2024) gevolgd.

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en de verspreiding van de kleine marterachtigen binnen het plangebied is bij de inventarisatie gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. In totaal is er voor het gedeelte van het onderzoek in 2023 één cameraval, één struikrover en zijn acht sporenbuizen gebruikt. Voor het gedeelte van het onderzoek in 2024 is er in totaal één cameraval, één struikrover en zijn acht sporenbuizen gebruikt bij dit onderzoek.

In 2023 zijn er in totaal drie bezoeken afgelegd aan het plangebied. De bezoeken zijn uitgevoerd op 31 juli, 14 augustus en 29 augustus, zie Tabel 3

In 2024 zijn er in totaal vijf bezoeken afgelegd aan het plangebied. De bezoeken zijn uitgevoerd op 3 en 18 juni en op 1, 18 en 29 juli, zie Tabel 3.

Tabel 3.*Overzicht bezoeken inventarisatie kleine marterachtigen.*

Bezoek/ Datum	Opzet
2023	
Ronde 1: 31 juli	uitzet materialen
Ronde 2: 14 augustus	controle
Ronde 3: 29 augustus	ophalen materialen
2024	
Ronde 1: 3 juni	uitzet materialen
Ronde 2: 18 juni	controle
Ronde 3: 1 juli	controle
Ronde 4: 18 juli	controle
Ronde 5: 29 juli	ophalen materialen

Tijdens het eerste bezoek (in beide jaren) worden de onderzoeksmaterialen uitgezet. Op basis van de inrichting van het plangebied wordt in het veld bepaald welke locaties de hoogste trefkans hebben voor het vaststellen van de betreffende soorten. Hierbij wordt gelet op de aanwezige geschikte biotopen, foerageergebieden, lijnvormige structuren als watergangen, takkenrillen en randen van bosschages, passagepunten (wissels) en plaatsen met veel dekking. Het is mogelijk dat bij het uitzetten een passage over water of lastig te doorkruisen biotoop is gecreëerd en voorzien van camera om waarnemingen te doen. Bij het uitzetten van het materiaal wordt daarnaast ook altijd lokvoer geplaatst, zoals sardientjes uit blik.

Tijdens een tweede, derde en vierde bezoek worden de onderzoeksmaterialen gecontroleerd op functionaliteit. Hierbij worden (indien nodig) sporenbuizen voorzien worden van nieuw sporenpapier en worden batterijen en geheugenkaartjes van de camera vervangen. Eventueel kan er bij dit bezoek ingegrepen worden als de camera scheef hangt of de sensor te vaak loos geactiveerd wordt door bijvoorbeeld zonlicht, schaduwen of bewegende vegetatie.

Bij de laatste ronde (ronde 3 in 2023, ronde 5 in 2024) wordt het onderzoeksmateriaal opgehaald, waarna het beeldmateriaal en de prentenplaten tijdens een bureaustudie geanalyseerd worden. Het materiaal heeft in totaal 29 dagen uitgestaan in het veld.

De cameraval, struikrover en sporenbuizen werden in 2023 over het hele gebied verspreid geplaatst. Een kaart met de exacte locaties van de uitgezette onderzoeksmaterialen in het plangebied voor het onderzoek in 2023 is opgenomen in Bijlage 2: Verspreidingskaart materiaal kleine marterachtigen 2023.

De cameraval, struikrover en sporenbuizen werden in 2024 geplaatst in de groenstroken rond het gazon, in het noorden van het plangebied. Een kaart met de exacte locaties van de uitgezette onderzoeksmaterialen in het plangebied voor het onderzoek in 2024 is opgenomen in Bijlage 3: Verspreidingskaart materiaal kleine marterachtigen 2024.

Tijdens alle veldbezoeken in het plangebied is daarnaast gericht gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van marterachtigen zoals prenten, prooiresten, uitwerpselen en latrines. Met deze aanvullende waarnemingen kan mogelijk een beter beeld worden verkregen van de aanwezigheid en het terreingebruik door marterachtigen.

Bij het onderzoek is geen gebruik gemaakt van mostela's omdat struikrovers een beter beeld kunnen geven van alle genoemde soorten. Mostela's zijn alleen geschikt voor het vaststellen van Hermelijn en Wezel, waardoor de trefkans op Bunzing lager wordt.

Mostela met opgetild deksel (linksboven), cameraval in het veld (rechtsboven), een sporenbuis in het veld (linksonder) en een struikrover (rechtsonder) (archieffoto's G&G).

Hieronder wordt kort de werking van de verschillende onderzoeksmaterialen en bijbehorende methodes toegelicht.

Cameravallen

De cameravallen zijn voorzien van een sensor die reageert op een combinatie van warmte en beweging. Als er een endotherm dier, (zoogdier of vogel) voor de camera beweegt, begint deze met opnemen. Bij weinig licht schakelen de cameravallen automatisch over op een infraroodfunctie. De cameravallen maken geen geluid bij het opnemen en de infrarode lampjes zijn niet waarneembaar voor dieren, waardoor deze niet afgeschrikt kunnen worden. De dieren blijven zich daarom natuurlijk gedragen.

Na minimaal vier weken worden de camera's verwijderd en worden de geheugenkaartjes uitgelezen. Het is ook mogelijk dat hiermee andere (zoog)dieren worden opgemerkt.

Mostela

De mostela is een houten kast, specifiek bedoeld voor marters en bestaat uit een combinatie van een sporenbuis en een cameraval. De camera detecteert een kleine marterachtige wanneer deze door de buis van de mostela loopt en legt dit vast op beeld. Bij een mostela wordt een kleine marterachtige altijd van de zijkant in beeld gebracht. Op deze manier kan in vrijwel alle gevallen met zekerheid worden vastgesteld of de marter een Wezel of een Hermelijn betreft. Door enkel het verzamelen van prenten is dit in de meeste gevallen niet mogelijk.

Struikrover

De struikrover is een korte PVC buis waarin een cameraval bevestigd is. In de buis wordt lokvoer geplaatst. Struikrovers kunnen beter verstopt worden dan reguliere cameravallen. Daarnaast neemt de camera van een struikrover minder verstoring waar en wordt het dier gedwongen om de buis in te gaan om bij het lokvoer te komen, waardoor het dier duidelijker op de camera wordt vastgelegd.

Sporenbuizen

De sporenbuizen zijn gemaakt van PVC buizen en beschikken over een diameter van 8 tot 10 centimeter. In de sporenbuis ligt een plankje. Aan weersijden van het plankje wordt wit sporenpapier bevestigd. In het midden bevindt zich een stempelkussen met inkt. Als de dieren door de buis lopen is dit vervolgens zichtbaar op het papier. De sporenbuizen zijn vooral bedoeld voor het vaststellen van Wezel of Hermelijn.

3 Resultaten broedvogels

3.1 Huismus

In en rond het plangebied en de directe omgeving daarvan werden in het geheel geen Huismussen gehoord of gezien. Daarnaast is de rest van de woonwijken en de directe omgeving van het plangebied zeer groen met veel plantsoenen en bosschages. Eventueel naast het plangebied broedende Huismussen kunnen gebruik maken van deze groenvoorziening.

Omdat de soort niet is aangetroffen in het plangebied en de omgeving daarvan is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

Een groenstrook nabij het plangebied, aan de overkant van de straat.

4 Resultaten vleermuizen

In en nabij het plangebied zijn zes soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 4 worden de soorten en bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties weergegeven.

Tabel 4.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties binnen het plangebied.

Soort	Aantal (indicatie)	Aantal verblijven	Foeragerend	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	honderden	n.v.t.	ja	ja
Ruige dwergvleermuis	tiental	n.v.t.	ja	ja
Laatvlieger	tiental	n.v.t.	ja	ja
Watervleermuis	tiental	n.v.t.	ja	ja
Meervleermuis	enkele	n.v.t.	ja	ja
Rosse vleermuis	enkele	n.v.t.	ja	ja

De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staan in Bijlage 1.

Er werden overvliegende, foeragerende en baltsende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen zijn in dit onderzoek niet onderzocht.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in het plangebied kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

4.1 Gewone dwergvleermuis

In het plangebied werd de Gewone dwergvleermuis in alle terreindelen verspreid aangetroffen. De dichtheden en aantallen vleermuizen lagen meestal hoog. Tijdens het onderzoek in 2023 werd één zomerverblijf van deze soort aangetroffen in het schoolgebouw.

Het water en de hier aanwezige luwte naast het plangebied werd gedurende de onderzoeksperiode veel en uitbundig gebruikt door foeragerende vleermuizen van alle aangetroffen soorten. Soms waren dieren langere tijd aanwezig.

In het onderzoek bij de bebouwing, in 2023, werd een waarneming gedaan van minstens 50 Gewone dwergvleermuizen welke gezamenlijk foerageerde boven het water direct naast het plangebied. In het onderzoek van 2024 werden tijdens alle drie de voorjaarsrondes groepen van 10 tot 20 Gewone dwergvleermuizen waargenomen welke ook boven het water foerageerden. In deze

groepen werden soms ook individuen waargenomen welke sociale geluiden lieten horen.

Tijdens de tweede ronde, in het najaar van 2023, werden verspreid over het hele plangebied en de nabije omgeving ook Gewone dwergvleermuizen waargenomen welke ook sociale geluiden lieten horen. Verondersteld wordt dat deze vleermuizen werden aangetrokken door de aanwezige foerageermogelijkheden rond het plangebied. Rond het plangebied is sprake van opgaande begroeiing, open wateren, luwre terreindelen, welke kunnen zorgen voor hogere concentraties insecten. Het is gebruikelijk dat Gewone dwergvleermuizen tijdens de paarperiode en het vroege voorjaar frequent sociale geluiden laten horen tijdens het foerageren of wanneer ze zich verplaatsen. Mogelijk worden deze sociale geluiden gebruikt om aanwezige vrouwtjes naar elders gelegen verblijven te lokken.

Boven het water nabij het plangebied werden daarnaast bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuis die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is veruit de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort verblijft hoofdzakelijk in gebouwen. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen, daklijsten en dakpannen gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats gedurende het voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van kraamkolonie.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode augustus tot medio september.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Sociaal roepende vleermuizen worden ook vaak vliegend waargenomen verder weg van hun verblijfplaats en zijn in veel gevallen niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de verblijfplaatsen. Het foerageergebied wordt via vaste, veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, watergangen of langs bebouwing.

4.2 Ruige dwergvleermuis

De Ruige dwergvleermuis werd diverse malen aangetroffen in het plangebied en de directe omgeving daarvan. Tijdens het onderzoek in 2023 werd er één paarverblijf van deze soort aangetroffen in het schoolgebouw.

Aan de zuidzijde van het plangebied, langs het water en langs de begroeiing, werden enkele in vlucht rondvliegende en sociaal roepende Ruige dwergvleermuizen waargenomen.

De meeste waarnemingen van deze soort werden gedaan van foeragerende individuen, boven het water nabij het plangebied en langs de begroeiing van het plangebied.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is een algemene soort in Nederland, met name ten noorden van de grote rivieren. De soort gebruikt zeer uiteenlopende (vaak tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, spleten tussen boomschors, nestkasten, spouwmuren en kelders.

Hoewel de soort in Nederland jaarrond aanwezig is, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa. In Nederland is slechts eenmaal een kraamkolonie aangetroffen. De hoogste aantallen worden waargenomen in het najaar en de herfst. Tussen augustus en september trekken de dieren uit Midden- en Oost Europa richting het zuidwesten om onder andere in Nederland te paren en overwinteren. Bij deze jaarlijkse migratie worden afstanden tot 2000 kilometer afgelegd.

Foerageer- en leefgebied zijn zeer divers, maar de hoogste dichtheden bevinden zich in bossen en lommerrijke gebieden. Net als de Gewone dwergvleermuis maakt de Ruige dwergvleermuis gebruik van beschutte landschaplijnen als vliegroute tussen verblijven en foerageergebieden.

4.3 Laatvlieger

In het plangebied werden enkele overvliegende Laatvliegers opgemerkt. De meeste waarnemingen van de soort betroffen relatief hoog vliegende, rechtdoor bewegende exemplaren. Deze waarnemingen hebben waarschijnlijk betrekking op dieren die op weg zijn van of naar foerageergebieden (veelal aan de buitenrand van bebouwing) of van of naar hun verblijfplaatsen. Er werden hiernaast ook waarnemingen gedaan van foeragerende individuen boven het water en bij de groenstrook binnen het plangebied.

Algemeen

De Laatvlieger komt in ons land algemeen verspreid voor rond dorpen in veenweidegebieden, parken, tuinen en stadsranden. Laatvliegers in Nederland verblijven uitsluitend in gebouwen en

hebben daarbij sterke voorkeur spouwmuren en gesloten ruimtes achter randpannen en loodslabben.

Een kraamkolonies van de Laatvlieger gebruikt veelal een netwerk van verblijven, waarbij relatief vaak van plaats wordt gewisseld. Voor zover bekend leven mannetjes vrijwel het gehele jaar solitair. Overwinterende dieren worden zelden aangetroffen. Verondersteld wordt dat Laatvliegers in kleine groepen overwinteren, mogelijk in dezelfde gebouwen als waarin zich de zomerverblijven bevinden.

Laatvliegers foerageren na het uitvliegen eerst kort in sociale groepen nabij de verblijfplaatsen. Daarna zoeken ze afzonderlijk de open jachtgebieden op. Deze liggen veelal in kleinschalig agrarisch gebied dat rijk is aan vochtige graslanden. Hierbij kunnen relatief grote afstanden worden afgelegd. Anders dan bij dwergvleermuizen maken laatvliegers minder gebruik van landschapselementen voor hun vliegroutes.

4.4 Rosse vleermuis

In het plangebied werd de Rosse vleermuis slechts incidenteel waargenomen. De soort werd vooral langs vliegend waargenomen. Er werd één waarneming gedaan van twee foeragerende individuen binnen het plangebied. Deze waarneming bevond zich in de onderzochte groenstrook van het plangebied. Er werd één waarneming gedaan tijdens de derde ronde in het voorjaar van 2024, waarbij zes Laatvliegers tegelijk boven het water langs vliegend werden waargenomen.

Algemeen

De Rosse vleermuis is in Nederland een uitgesproken boom-bewonende soort en komt algemeen voor in bosrijke gebieden en oudere stadsparken.

De kraamkolonies, die regelmatig bestaan uit meer dan honderd vrouwtjes, gebruiken een netwerk van boomholten waar de dieren regelmatig tussen verplaatsen. In de zomerperiode verblijven de mannetjes in kleine groepen.

De baltsperiode vindt in de nazomer plaats, waarbij de mannetjes een territorium bij een boomholte verdedigen. Hier worden dan met enkele vrouwtjes paargezelschappen gevormd. In het najaar worden ook wel alternatieve verblijfplaatsen zoals vleermuiskasten gebruikt. Winterverblijven kunnen zich in dikke bomen bevinden met diep uitgerotte holtes, maar worden in ons land niet vaak aangetroffen.

Rosse vleermuizen jagen bij voorkeur op grote hoogte boven open gebieden zoals bosranden, grasland, meren en moerassen. Foera-geergebieden en verblijfplaatsen kunnen relatief ver uit elkaar liggen. Vliegroutes tussen deze gebieden lijken nauwelijks gebonden aan landschapselementen en worden op grote hoogte overbrugd.

4.5 Watervleermuis

In het plangebied werd de Watervleermuis enkele kerel waargenomen. De soort werd foeragerend gezien boven het water direct ten zuiden en ten zuidoosten naast het plangebied. De meeste waarnemingen betroffen twee of drie individuen van deze soort die gezamenlijk foerageerde op locatie.

Algemeen

De Watervleermuis komt voor in bosrijke delen en oude parken van Nederland, in de regel in de omgeving van water. Kraamkolonies worden hoofdzakelijk aangetroffen in boomholten van Beuk en Zomereik. Solitaire dieren en kleine groepen mannetjes maken ook gebruik van bunkers, kerkzolders en vleermuiskasten.

Overwinterende Watervleermuizen worden in Nederland vooral aangetroffen in ondergrondse groeven, forten, bunkers en ijskelders. Het gaat vrijwel altijd om ruimtes met een zeer vochtig en stabiel microklimaat.

De Watervleermuis foerageert vooral vlak boven beschutte open wateren zoals vijvers, sloten, grachten en vaarten. De dieren vliegen hierbij in een karakteristieke vlucht vlak boven het wateroppervlak, waarvan ze hun prooien vangen. Foerageergebieden liggen zelden ver van verblijfplaatsen en worden bereikt via vaste vliegroutes, over watergangen of langs bomenlanen.

4.6 Meervleermuis

In het plangebied werd de Meervleermuis slechts lokaal waargenomen. De soort werd foeragerend gezien tijdens de eerste (drie individuen) en de tweede (twee individuen) voorjaarsrondes van 2024. Beide waarneming werden gedaan boven het aangrenzende water, direct ten oosten van het plangebied, op slechts enkele meters afstand van het plangebied zelf.

Algemeen

De Meervleermuis wordt internationaal als bedreigd beschouwd (Habitatrichtlijn IV) en de laatste jaren neemt de soort in Nederland sterk af. In de waterrijke delen van Nederland komt de Meervleermuis nog in redelijke aantallen voor en is daarbij sterk aan menselijke bouwwerken gebonden.

De vaak grote kraamkolonies, tot enkele honderden dieren, worden voornamelijk aangetroffen in spouwmuren en onder dakpannen en kunnen zich gedurende de kraamperiode meerdere malen lokaal verplaatsen. In de (na)zomer worden solitaire dieren en kleine paargroepen ook in vleermuiskasten aangetroffen. De grootste bekende winterpopulatie Meervleermuizen van Europa bevindt zich in bunkers van het Zuid-Hollands duingebied. Ook wordt in groeven en kelders overwinterd.

De Meervleermuis jaagt bij voorkeur vlak boven grote open wateren, waarbij prooidieren van het wateroppervlak worden geschept. Brede weteringen, vaarten en kanalen zijn vaak onderdeel van de vaste, soms lange vliegroutes. De soort trekt tussen zomer- en winter-verblijven, waarbij afstanden tot boven de 200 km worden overbrugd.

Lijnvormige beplanting in het plangebied met op de foto onder het achterliggende water dat veelvuldig als foerageergebied en vliegroute wordt gebruikt. De beplanting van het plangebied levert luwte op dit water.

5 Resultaten grondgebonden zoogdieren

5.1 Wezel, Hermelijn en Bunzing

In het plangebied zijn in beide jaren (2023 en 2024) in het geheel geen kleine marterachtigen (Wezel, Hermelijn en Bunzing) of andere beschermde, niet vrijgestelde, grondgebonden zoogdiersoorten vastgelegd. In het plangebied zijn vaak mensen en huisdieren als honden en katten aanwezig.

Op het sporenpapier van de sporenbuizen waren alleen prenten van (spits)muizen en bruine rat aanwezig. Er zijn geen prenten van kleine marterachtigen aangetroffen.

5.2 Overige (zoog)dieren

Op de cameravallen en bij de struikrovers zijn verschillende diersoorten vastgelegd, zie Tabel 5. Per diersoort wordt het aantal vastgestelde waarnemingen genoteerd. Het aantal waarnemingen geeft enkel een indicatie over de activiteit van de soort binnen plangebied. Het aantal waarnemingen geeft geen indicatie over het aantal individuen van de soorten binnen het plangebied omdat de kans bestaat op dubbeltellingen.

Enkele waarnemingen van overige dieren, vastgelengd door de cameravallen in 2023. Huiskat, Bosmuizen, Egel en Roodborst (Van boven naar onder en links naar rechts).

Tabel 5.

Tabel met vastgelegde soorten tijdens het onderzoek. Het getal geeft het aantal geschoten foto's van de soort aan.

Soort/soortgroep	Aantal waarnemingen
2023	
Zoogdieren	
Bosmuis	268
Huisspitsmuis	1
Egel	37
Vogels	
Merel	212
Zanglijster	163
Roodborst	34
Vink	2
Vogel spec.	8
Overig	
Huiskat	317
2024	
Zoogdieren	
Bosmuis	31
Bruine rat	13
Egel	19
Vogels	
Houtduif	11
Heggenmus	4
Merel	18
Winterkoning	7
Roodborst	5
Overig	
Mens	1
Huiskat	27

Enkele waarnemingen van overige dieren, vastgelengd door de cameravallen in 2024. Houtduif, Heggenmus, Bruine rat, Egel, Bosmuis, HuisKat (Van boven naar onder en links naar rechts).

6 Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied of de directe omgeving daarvan kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden hieronder beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

6.1 Huismus

Er zijn geen Huismussen waargenomen binnen en rondom het plangebied. Het plangebied is geen (essentieel) leefgebied voor Huismussen vastgesteld. Daarnaast is er in de directe omgeving genoeg ander groen aanwezig wat dezelfde functie voor eventueel in de omgeving aanwezige Huismussen kan bieden als dekking biedend groen. Er kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor de Huismus.

6.2 Overige broedvogels

In het plangebied zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig of te verwachten. In het plangebied kunnen wel vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten tot broeden komen.

Dergelijke vogelnesten kunnen worden verstoord of vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het slopen of renoveren van bebouwing, diverse graafwerkzaamheden, het verwijderen van de vegetatieve toplaag en het kappen en rooien van bomen en struiken.

Men dient deze activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden daarom buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de betrokken soorten. Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk, voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels, het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn.

6.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De aanwezige vaste verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis binnen het plangebied, bekend van het onderzoek uit 2023, zullen door de werkzaamheden aan de bebouwing beschadigd en of vernield kunnen worden. Er is tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

Foerageergebied

Het foerageergebied van alle aangetroffen vleermuissoorten binnen en naast het plangebied betreft mogelijk een essentieel deel van het leefgebied van deze soorten. De omliggende lijnvormige bosschages langs het water en het water zelf worden gebruikt als foerageergebied en als vliegroute om dit foerageergebied te bereiken en te verlaten. De groenstrook tussen de bebouwing en het gazon is niet beoordeeld als essentieel. Dit gedeelte van de groenstrook werd (veel) minder gebruikt dan de andere foerageerlocaties boven en langs het water. Daarnaast zijn er tussen de woonwijken en langs het water groenstroken aanwezig die uitwijkmogelijkheden bieden ter compensatie van het eventueel verdwijnen van dit betreffende gedeelte van geleidende begroeiing.

Met name luwtewerking, landschappelijke structuur en aanwezigheid van voedsel (insecten) door de begroeiing en het aangrenzende water maakt de aangetroffen locaties boven en langs het water geschikt als foerageergebied en vliegroute.

Als grootschalig bosschages gekapt dienen te worden, wordt het essentiële leefgebied mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de lengte en breedte met overgang tussen hogere en lagere begroeiing verandert. In het geval van Koekoeksbloem is het belangrijk dat luwtewerking op het water niet verdwijnt.

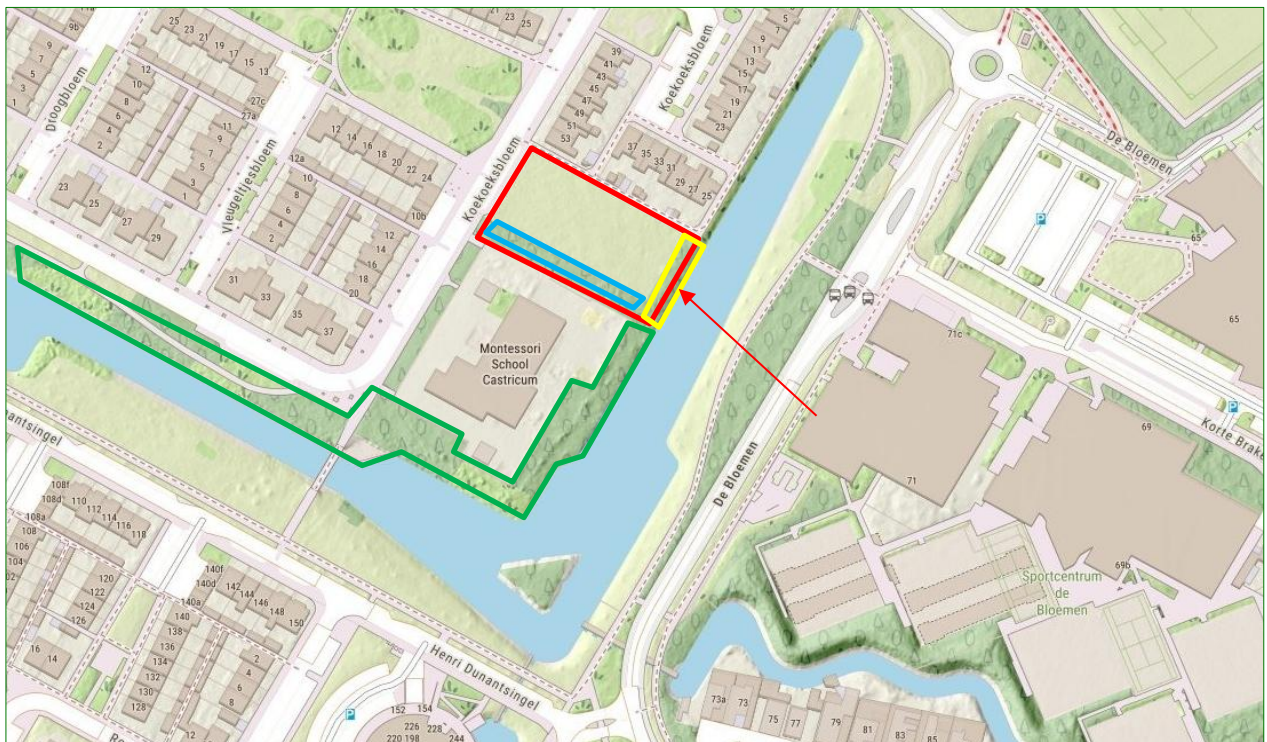
Als luwte en begroeiing deels gehandhaafd kan worden, bijvoorbeeld met een smallere bosstrook van minimaal 5 meter hoog, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen, nader beoordeeld te worden. Als verwacht wordt dat luwtewerking op het water sterk verandert bij uitvoer van de plannen, is een vergunningaanvraag OW aan de orde.

Vliegroutes

De in het onderzoek vastgestelde vliegroute boven en langs het water grenzend aan het plangebied, wordt op grond van de daar gevonden aantallen vleermuizen en vleermuissoorten als essentieel beoordeeld. De doorlopende bosschages binnen het plangebied, welke langs het water lopen, worden naast foerageergebieden ook gebruikt als vliegroute om van- en naar foerageergebieden te vliegen.

Met name luwtewerking, landschappelijke structuur, lijnvormige ligging en aanwezigheid van insecten door de aanwezige begroeiing maakt de bosschages in het plangebied, naast het aangrenzende water, geschikt als vliegroute.

Voor vliegroutes geldt in grote lijnen hetzelfde als voor foerageergebied. De luwtewerking en begroeiing met overgang tussen hoge en lage begroeiing is van belang. Als luwte en begroeiing deels gehandhaafd kan worden, bijvoorbeeld met een smallere bosstrook hoger dan 5 meter, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen nader beoordeeld te worden.

Het plangebied (rood omlijnd) met bijbehorende groenstroken. Het groene omlijnde gedeelte plus het geel omlijnde gedeelte betreft de groenstrook met noodzakelijke luwtewerking voor het aanwezige foerageergebied en de aanwezige vliegroute. Het geel omlijnde gedeelte valt dus binnen het plangebied. Het blauw omlijnde stuk is niet essentieel, vanwege vergelijkbaar lijnvormige elementen ten noordwesten van het plangebied en langs het water.

6.4 Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied zijn in het geheel geen kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel) of andere beschermde, niet vrijgestelde, grondgebonden zoogdiersoorten vastgelegd. Er zijn geen negatieve effecten van de ingreep op kleine marterachtigen mogelijk.

In en rond het plangebied zijn vaak mensen (met honden) aanwezig zodat noodzakelijke rust voor de dieren ontbreekt. Daarnaast zijn er veel huiskatten aanwezig binnen het plangebied. Huiskatten behoren tot één van de grootste vijanden van kleine marterachtigen. Er zijn ook huiskatten aangetroffen op de camerabeelden van de cameravallen en van de struikrovers.

Er dient ten alle tijden wel rekening gehouden te worden met de zorgplicht (zie Bijlage 4.1.1). Voor aanvang van de werkzaamheden dient dekking biedende vegetatie kort gemaaid te worden en minimaal één dag te blijven liggen, zodat mogelijk aanwezige grondgebonden zoogdieren de kans krijgen het gebied te verlaten.

7

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de *algemene zorgplicht* (zie Bijlage 4.1.1). Voor soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en voor soorten die opgenomen zijn op de Rode lijsten, geldt de *specifieke zorgplicht*. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 4.1.1).

In het plangebied vastgestelde soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten worden besproken in hoofdstuk 3, hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5. Daarnaast kunnen mogelijk soorten in het plangebied voorkomen welke genoemd worden op de Rode Lijsten. Aangezien natuurlijke habitats en belangrijke leefgebieden voor deze soorten ook vallen onder de specifieke zorgplicht en deze onder de geplande werkzaamheden mogelijk worden aangetast, wordt hier ook rekening mee gehouden bij de hieronder beschreven maatregelen.

Met behulp van passende preventieve maatregelen in het plangebied kunnen negatieve gevolgen voor soorten worden voorkomen of beperkt:

- ♣ Alle aanwezige bebouwing, vegetatie of bodemmateriaal moet gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om het plangebied te ontvluchten en een alternatief leefgebied te benutten in de (directe) omgeving.
- ♣ Groenvoorzieningen moeten tijdens de werkzaamheden en het (tijdelijk) opslaan van machines en materialen zoveel mogelijk worden ontzien. Bij het werk kunnen zo klein mogelijke werkbreedtes gebruikt worden. Tevens kan men steeds dezelfde bouwwegen en paden voor zowel vervoer, aanvoer en afvoer gebruiken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden moet richting te behouden leefgebied van fauna gewerkt worden zodat dieren niet ingesloten raken en een grotere kans hebben het werkgebied te ontvluchten. Om negatieve effecten voor grondgebonden fauna te verminderen kan de vegetatie eerst 10 centimeter worden afgemaaid waarna het perceel een nacht met rust gelaten wordt voordat de vegetatie volledig verwijderd wordt.
- ♣ Het verwijderen van groenvoorzieningen kan zoveel mogelijk beperkt worden en na de werkzaamheden kan de vegetatie op vergelijkbare wijze met dezelfde soorten aangeplant worden, op dezelfde locaties als waar groenvoorzieningen verwijderd worden. Bij werkzaamheden rondom groenvoorzieningen moet een zo smal mogelijke werkbreedte aangehouden worden.

- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zoveel mogelijk van bestaande paden gebruik gemaakt worden of kunnen nieuw gecreëerde paden herhaaldelijk gebruikt worden om insporing en potentiële verstoring van dieren en planten te beperken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zodanig gewerkt worden dat de meest gevoelige periodes van te verwachten soorten (vooral voortplantings- en winterrustperiodes) vermeden worden.
- ♣ Bij de werkzaamheden moet voorkomen worden dat 's nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt om verstoring van nachttactieve fauna te beperken.
- ♣ Om schade aan vissen en amfibieën te beperken moeten de werkzaamheden aan wateren en oevers zoveel mogelijk worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober in verband met de voortplantings- en winterrustperiode van deze soorten.

8 Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn zes soorten vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 6).

Huismus en kleine marterachtigen (Wezel, Hermelijn en Bunzing) konden niet worden vastgesteld.

Tabel 6.

Aangetroffen beschermde soorten met vastgestelde gebruiksfuncties binnen het plangebied.

Vogels					
	Aanwezig	Verblijf	Essentieel leefgebied		
Huismus	nee	n.v.t.	nee		
Vleermuizen					
	Verblijf	Foerageergebied	Essentieel foerageergebied	Vliegroute	Essentiële vliegroute
Gewone dwergvleermuis	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Ruige dwergvleermuis	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Laatvlieger	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Watervleermuis	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Meervleermuis	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Rosse vleermuis	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Grondgebonden zoogdieren					
	Aanwezig	Verblijf	Essentieel leefgebied		
Kleine marterachtigen (Wezel, Hermelijn en Bunzing)	nee	nee	nee		

- ♣ In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor. In het plangebied kunnen wél broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een vergunning is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot eind juli.
- ♣ Binnen het plangebied van dit onderzoek zijn alleen overvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar verblijfplaatsen, omdat op grond van een holtescan hiervoor geen potentie aanwezig is. Rondvliegende vleermuizen met sociale geluiden zijn waarschijnlijk te koppelen aan de eerder aangetroffen verblijfplaatsen tijdens het onderzoek in 2023 ofwel werfroepende foeragerende vleermuizen die vrouwtjes proberen te lokken naar paarverblijven elders.
- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied betreft een klein deel van het foerageergebied. Echter zorgt de aanwezige groenstrook binnen het plangebied, met bomen en bosschages langs de waterkant in het oosten van het plangebied, voor noodzakelijke luwtewerking boven en langs het water. Deze omgeving boven en langs het water werd veelvuldig en uitbundig gebruikt door alle aangetroffen vleermuissoorten. Als grootschalig bosschages gekapt dienen te worden, wordt het essentiële leefgebied mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de lengte met overgang tussen hogere en lagere begroeiing verandert. Met name deze overgang is belangrijk voor de functionaliteit van groenstructuren als vliegroute en foerageergebied. Als luwte en begroeiing deels gehandhaafd kan worden, bijvoorbeeld met een smallere bosstrook van minimaal 5 meter hoog, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen, nader beoordeeld te worden.
- ♣ De in het onderzoek vastgestelde vliegroute in het plangebied is op grond van de daar gevonden aantallen vleermuizen en vergelijkbare lijnelementen in de omgeving, die als alternatief gebruikt kunnen worden, niet beoordeeld als 'essentieel' en wordt niet in betekenende mate beïnvloed door de plannen. Echter zorgt de aanwezige groenstrook van het plangebied, bestaande uit bomen en bosschages welke zich langs het water bevindt, wel voor een noodzakelijke luwtewerking boven en langs het water. Als grootschalig bosschages gekapt dienen te worden, wordt het essentiële leefgebied mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de lengte met overgang tussen hogere en lagere begroeiing verandert. Met name deze overgang

is belangrijk voor de functionaliteit van groenstructuren als vliegroute en foerageergebied. Als luwte en begroeiing deels gehandhaafd kan worden, bijvoorbeeld met een smallere bosstrook van minimaal 5 meter hoog, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. dit dient bij uitwerking van de plannen, nader beoordeeld te worden.

- ♣ In het plangebied zijn in het geheel geen kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel) of andere beschermde, niet vrijgestelde, grondgebonden zoogdiersoorten vastgelegd. Er zijn geen negatieve effecten van de ingreep op kleine marterachtigen mogelijk. Er dient ten alle tijden wel rekening gehouden te worden met de zorgplicht (zie Bijlage 4.1.1). Voor aanvang van de werkzaamheden dient dekking biedende vegetatie kort gemaaid te worden en minimaal één dag te blijven liggen, zodat andere mogelijk aanwezige grondgebonden zoogdieren de kans krijgen het gebied te verlaten
- ♣ Teneinde het naleven van de algemene en specifieke zorgplicht voor kwetsbare en bedreigde soorten kan men gebruikmaken van genoemde passende preventieve maatregelen (zie hoofdstuk 7).

9

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A.C. BETAIN, 2015. *Acoustic Ecology of European Bats. Biotope editions, Publications scientifiques du muséum*. ISBN 9782366621440.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.
- DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- KWAK, R. VAN, BEUSEKOM, R. VAN, FOPPEN, R., LOUWE KOOIJMANS, J. & DE PATER, K. 2018. *Bedreigde vogels van Nederland. Vogels van de Rode Lijst in hun leefgebied*. KNNV uitgeverij, Zeist.
- LANG, F. & N. VERHOOG, 2023. *Montessorischool te Castricum. Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-rapport QS2023-206. Van der Goes en Groot, Alkmaar/Kwintsheul.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- LINDEN, P.J.H. VAN DER, 2023. *Quickscan addendum ecologie Montessorischool te Castricum*. Els & Linde B.V., Hilversum.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.

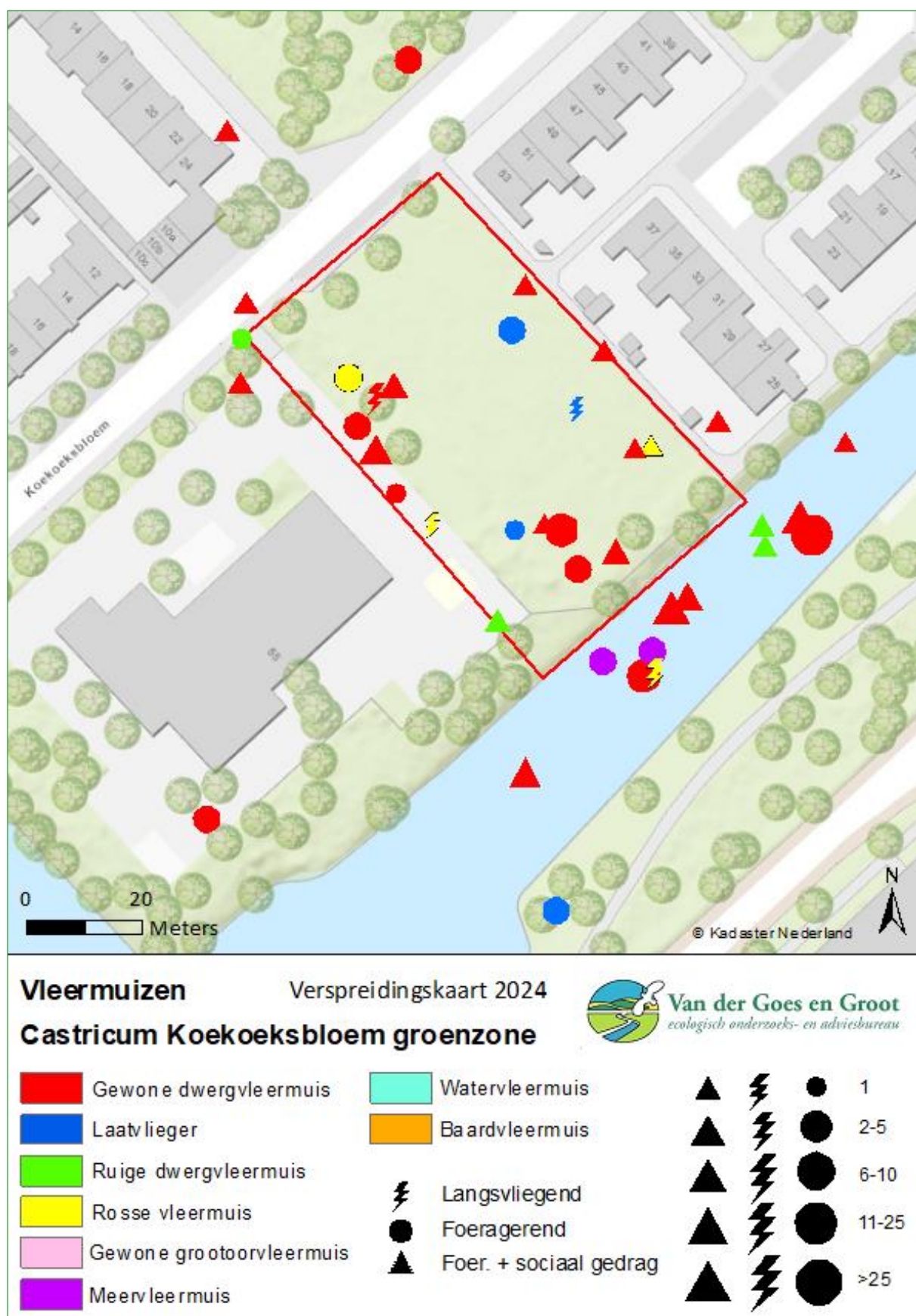

- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. – *Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VLEERMUISVAKBERAAD NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING, 2021. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021.
www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

10 Bijlagen

Bijlage 1	Verspreidingskaart vleermuizen
Bijlage 2	Verspreidingskaart materialen kleine marterachtigen 2023
Bijlage 3	Verspreidingskaart materialen kleine marterachtigen 2024
Bijlage 4	Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Verspreidingskaart vleermuizen

Bijlage 2 Verspreidingskaart materialen kleine marterachtigen 2023

Bijlage 3 Verspreidingskaart materialen kleine marterachtigen 2024

Bijlage 4 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 4.1 Omgevingswet (Ow)

De Omgevingswet (Ow) is het nationale wettelijke kader waarin onder andere de Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen. De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd.

De Ow bundelt alle wetten die gaan over regels met betrekking tot activiteiten in de fysieke leefomgeving, zoals bouw, infrastructuur, natuur, milieu, lucht, water, bodem en cultureel erfgoed.

In de Ow is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming, die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL). De basisregels zoals de doelen van de wet, de algemene zorgplicht, regels van zogenaamde kerninstrumenten, vergunningplicht, verantwoordelijkheden en taken van bevoegde gezagen, bevoegdheidsverdeling en overige instructieregels, staan allemaal in de Ow.

De doelstellingen van de Ow baseren zich op de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur. Vanwege deze intrinsieke waarde is de wet gericht op het in stand houden en bereiken van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving en een hoge omgevingskwaliteit. Een andere doelstelling van de Ow is het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningsverlening en handhaving.

Het stelsel Ow bestaat uit een algemene wettekst (de Ow zelf) dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), zogenaamde uitvoeringswetten, en de Omgevingsregeling.

Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's)

In het stelsel Ow staat de regelgeving uitgewerkt in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Deze zijn:

- ♣ Besluit activiteiten leefomgeving (Bal); hierin staan de algemene regels voor Natura 2000- en flora- en fauna-activiteiten waaronder de vergunningplicht (voor overheden en initiatiefnemers) en de regels voor de aanwijzing van vergunningsvrije gevallen en mogelijkheden voor maatwerk.
- ♣ Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl); hierin staat de uitwerking van algemene regels voor bouwwerken die rechtstreeks werken,

eveneens voor initiatiefnemers en overheden. Het Bbl is de vervanger van het Bouwbesluit.

- ♣ Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat de uitwerking van normen en instructieregels voor bestuursorganen, waaronder de kaders voor vergunningverlening, zoals beoordelingsregels.
- ♣ Omgevingsbesluit (Ob); hierin staan regels voor initiatiefnemers en bestuursorganen, onder meer met betrekking tot bevoegdheden, totstandkomingsprocedures en handhabingsbepalingen.

De Omgevingsregeling (Or) bestaat naast de AMvB's voor de uitwerking van de administratieve en technische regels. Het invoeringsbesluit regelt het overgangsrecht, wijzigingen in bestaande besluiten en aanpassingen van de AMvB's.

Bijlage 4.1.1 Zorgplicht

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht in de Ow is een brede zorgplicht en geldt voor de gehele fysieke leefomgeving (afdeling 1.3 Ow & art. 1.6 en 1.7). 'Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit of het nalaten ervan nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht om deze gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten.' De algemene zorgplicht is in principe altijd van toepassing, tenzij een specifieke zorgplicht (art. 1.8 Ow en art. 11.6 Bal) is opgenomen voor een bepaalde activiteit in de Ow.

Specifieke zorgplicht flora en fauna

De specifieke zorgplicht staat uitgewerkt in het Bal (art. 11.6) en onder diverse artikelen in het Bbl. De specifieke zorgplicht kent een andere reikwijdte dan de algemene zorgplicht. Alle activiteiten die door het verrichten, of juist nalaten hiervan, negatieve gevolgen kunnen hebben op de fysieke leefomgeving zijn verboden volgens de Ow (art. 1.7a, zie ook art. 11.27 Bal). De activiteiten waar het hier over gaat zijn nader begrensd, ook ter uitvoering van de richtlijn milieustrafrecht (art. 1.3 Ob). Hierin staat onder andere het verbod op het in lucht, bodem of water brengen van trillingen, geluid, stoffen of warmte die gevolgen voor natuur of landschappen kunnen hebben. Ook staat hierin het verbod om beschermde natuur of landschappen te verwaarlozen met aanzienlijke gevolgen.

De specifieke zorgplicht is van toepassing wanneer er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van specifieke soorten, welke van nature in Nederland voorkomen, die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en soorten die opgenomen zijn op de (nationale) Rode lijsten. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor deze soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rust- of groeiplaatsen en hun eieren.

Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen.

Mochten de zorgplichtbepalingen niet helder genoeg zijn, dan staat het aan bevoegd gezag vrij om middels maatwerkregels (art. 11.29 Bal) of maatwerkvoorschriften (art. 11.31 Bal) deze te verduidelijken. Bijvoorbeeld door het opnemen van regels in een provinciale Omgevingsverordening of het stellen van een maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift.

Bijlage 4.2 Soortbescherming

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Bijlage 4.2.1 Categorieën soortbescherming

Onder de Ow worden bepaalde planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die Europees zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (HrI) en soorten genoemd in de Vogelrichtlijn (VrI). Naast deze Europees beschermde soorten is een extra categorie soorten toegevoegd, de 'andere soorten'. Deze soorten zijn op nationaal niveau beschermd.

Per provincie geldt daarnaast een vierde categorie, de 'vrijgestelde soorten' (art. 3.11). Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van vergunningsplicht bij schadelijke handelingen (zie Bijlage 4.2.2), bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 7.

Tabel 7.

Vrijgestelde soorten per provincie (Rood niet vrijgesteld).

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+		+		+	+				+	+	
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+ ¹						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Hermelijn	+		+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+ ²						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+		+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+ ³						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+ ⁴						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+¹:geldt in de periode maart-april en juli t/m november+²:geldt in de periode 15 augustus t/m februari+³:geldt in de periode juli t/m september+⁴:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 4.2.2 Schadelijke handelingen

De Ow bepaalt dat de volgende zaken verboden zijn (zie art. 3.1, 3.5 en 3.10):

- ♣ Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren genoemd in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen.¹
- ♣ Het is verboden dieren genoemd in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
- ♣ Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
- ♣ Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
- ♣ Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Omgevingsvergunning

Daarnaast geldt er een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit of een Natura 2000-activiteit (zie Bijlage 4.3.1), tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Indien geen vrijstelling geldt van de vergunningplicht, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Onderscheid wordt gemaakt in een enkelvoudige vergunningsaanvraag (voor één activiteit) en meervoudige aanvraag (voor meer dan één activiteit), in verband met een verschil in procedure. Een meervoudige aanvraag is van toepassing als sprake is van bijvoorbeeld een flora- en fauna-activiteit én een Natura 2000-activiteit.

De initiatiefnemer kan zelf kiezen tussen los of gelijktijdig aanvragen (art. 5.7 Ow). Er is geen eis met betrekking tot een gelijktijdige aanvraag van onlosmakelijke activiteiten. Het bevoegd gezag heeft evenwel de verplichting om de aanvrager te informeren over andere vergunningplichtige activiteiten, voor zover in te schatten door het bevoegd gezag.

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

Bijlage 4.2.3 Vergunningsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals realisatie, sloop of renovatie van bebouwing, kappen van bomen, dempen van wateren of schonen van sloten, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan vergunning voor de Ow verkregen worden.

Als beschermde soorten (zie Bijlage 4.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én sprake is van mogelijke schadelijke handelingen (zie Bijlage 4.2.2), dan is een omgevingsvergunning vereist, of moet, indien mogelijk, conform artikel 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode.

De vraag of vergunning kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 4.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een vergunning belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen vergunning. Als schade niet te voorkomen is, dan dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- ♣ In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Andere soorten

- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

- ♣ In het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Bijlage 4.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen vergunning verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen vergunning noodzakelijk.

Alleen vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'broedvogels met jaarrond beschermde nesten', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). In de provincies Flevoland, Limburg en Overijssel zijn de lijsten recent aangepast. Soorten kunnen in deze provincies in andere categorieën vallen, of er zijn extra soorten toegevoegd aan de lijsten van deze provincies.

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan soms, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél een vergunning worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een vergunningsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie.

Als de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Let op! Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Kader: De algemeen geldende lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie. Deze lijst geldt in de meeste provincies waaronder Noord- en Zuid-Holland. Per provincie kunnen de categorieën verschillen, of zijn soms extra soorten aan de lijst toegevoegd.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	
Havik	4	1 = soorten die ook buiten het
Huismus	2	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Kerkuil	3	rust- of verblijfplaats,
Oehoe	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Ooievaar	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ransuil	4	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Roek	2	bebouwing of biotoop,
Slechtvalk	3	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Sperwer	4	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Steenuil	1	afhankelijk van bebouwing,
Wespendief	4	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Zwarte wouw	4	staat zijn een nest te maken.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5). Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'. Ook deze lijst kan per provincie verschillen, zie het kader hieronder voor soorten die in de meeste gevallen in deze categorie vallen.

Kader: Enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in categorie 5. Per provincie kan het beschermingsniveau verschillen. Sommige soorten vallen alleen onder categorie 5 in bepaalde provincies.

Blauwe reiger	Koolmees
Boerenwaluw	Kortsnavelboomkruiper
Bonte vliegenvanger	Middelste bonte specht
Boomklever	Oeverwaluw
Boomkruiper	Pimpelmees
Bosuil	Raaf
Brilduiker	Ringmus
Draaihals	Ruigpootuil
Eidereend	Spreeuw
Ekster	Tapuit
Gekraagde roodstaart	Torenvalk
Glanskop	Tureluur
Gauwe vliegenvanger	Veldleeuwerik
Groene specht	Wulp
Grote bonte specht	Zeearend
Grutto	Zomertortel
Hop	Zwarte kraai
Huiswaluw	Zwarte mees
IJsvogel	Zwarte roodstaart
Kleine bonte specht	Zwarte specht
Kleine vliegenvanger	

Bijlage 4.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode, hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) en andere soorten (art. 3.10) geen vergunning te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (art. 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. De relevante soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld.

Bijlage 4.2.7 Flora- en fauna-activiteit

Een 'flora- en fauna-activiteit' is een 'activiteit met mogelijke nadelige gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten' (art 1.1 Ow). Er is sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' wanneer sprake is van mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levend dieren of planten, ongeacht of deze soorten beschermd zijn krachtens de Ow. Deze regel geldt dus niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Wanneer sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 4.1.1).

Daarnaast zijn Huismuis, Bosmuis, Veldmuis, Bruine rat, Huisspitsmuis en Mol buiten beschermde gebieden in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden (art. 3.10).

Bijlage 4.3 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming in de Ow bestaat uit een beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een Natura 2000-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit waarbij kans is op een significant gevolg voor een Natura 2000-gebied en is daarmee vergunningplichtig.

Bijlage 4.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-lidstaten hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<https://www.natura2000.nl/>

Voortoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze Voortoets blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend. Als uit de 'Voortoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, beoordeelt het bevoegd gezag of deze negatieve gevolgen in het licht van de instandhoudings-doelstellingen aanvaardbaar zijn.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Specifieke zorgplicht Natura 2000

In de Ow is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6, 1e lid Bal).

Ook moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant

verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan moeten passende preventieve maatregelen genomen worden (art. 11.6, 2e lid onder d). Wanneer dit niet mogelijk is dienen passende herstelmaatregelen getroffen worden (art. 11.6, 2e lid onder f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd of activiteiten die géén kans hebben op een significant gevolg.

Bijlage 4.3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Aanwijzing en begrenzing

De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening, conform art. 2.44, lid 4 Ow en art. 7.6, 1e lid Bkl. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in artikel 7.5 en artikel 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten (art. 7.8, 1e lid Bkl). Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie (art 7.7 Bkl). In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Per provincie kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden verschillend zijn gedefinieerd.

Beschermingsregime

Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructieregel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

In elk geval wordt verzekerd dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruit gaat, dat de samenhang tussen de verschillende gebieden van het netwerk wordt behouden en dat, als binnen het NNN activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijven. Onder de Ow geldt geen strikt 'nee, tenzij'-principe meer, maar een 'ja, mits'-principe.

Bijlage 4.3.3 Overige gebiedsbescherming

Provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Een voorbeeld hiervan zijn de 'Bijzonder Provinciale Landschappen' van de Provincie Noord-Holland. De regels met betrekking tot juridische bescherming van deze gebieden zijn gepubliceerd in de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 4.3.4 Houtopstanden

Anders dan bij beschermde gebieden en soorten kent de Ow geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. Hierin staat dat het vellen van houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal) voor houtopstanden vanaf 10 hectare of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen, buiten de zogeheten 'bebouwingscontour houtkap' (art. 11.111, lid 2 Bal).

Bijlage 4.4 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aanwezig worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 4.4.1 Omgevingsvergunning Ow

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn en er geen alternatieven zijn, is een aanvraag omgevingsvergunning waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een activiteitenplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.

- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied. Deze is drie 3 tot 5 jaar geldig.

De overheid heeft een digitale omgeving ingericht voor alle uitgewerkte regels, namelijk het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle vergunningsaanvragen met betrekking tot de Ow en het contact hierover lopen via het DSO.

Het bevoegd gezag handhaaft bepalingen uit vergunningen en de eventuele werking van de Ow bij projecten waar geen vergunning voor is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door het bevoegd gezag. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes, strafrechtelijke vervolging en het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl